

bijles

'Huiswerkbegeleiding:

een jungle'

Leerlingen die zelfstandig kunnen werken en studeren. Dat moest het resultaat zijn van de vernieuwing in het voortgezet onderwijs. Maar pubers kunnen amper plannen, dus raken velen achter. Bijles moet dan uitkomst bieden. **Zo is huiswerkbegeleiding booming business geworden. Tips voor ouders.**

TEKST: JANTJEN ANDERIESEN EN ROOS PEL / FOTOGRAFIE: JEROEN VAN LOON

Bijles, huiswerkbegeleiding, examentraining, steeds meer middelbare scholieren gaan na schooltijd naar een organisatie die hen bijspijkt en leert zelfstandig te werken, te plannen en (soms) te disciplineren. Joris Blankers, directeur ontwikkeling bij Studiekring, een van de tweehonderd particuliere organisaties die deze extra steun bieden, weet waarom. 'Er speelt een aantal factoren. Allereerst de invoering zes jaar geleden van de Tweede Fase en het studiehuis. Leerlingen leren eerder om zelfstandig leerstof te zoeken, te verwerken en te combineren. Daardoor moeten ze ook beter kunnen plannen. Hoewel veel leerlingen daarmee op de basisschool al zijn begonnen, zie je dat ze op de middelbare school die vaardigheden nog lang niet altijd in de vingers hebben. Zo kan zelfstandigheid uitmonden in chaos, met alle gevolgen van dien.'

Vernieuwing

'Een tweede factor is dat ouders zich vaak nog te oppervlakkig in het onderwijs van hun pubers verdiepen. Het onderwijs is ingewikkelder geworden en ouders moeten hun kinderen blijven volgen en begrijpen. Dat is voor velen nieuw. Hun ouders bemoeiden zich toch meestal ook niet met school? Het lastige is dat een puber bij wijze van spreken van iedereen alles aanneemt, behalve van zijn ouders. Toch is het handig als die weten hoe de nieuwe manier van leren in elkaar steekt en thuis zorgen voor goede randvoorwaarden. (Zie de tips op de volgende pagina - red.) De derde factor is de docent die, ondanks alle goede wil en extra maatregelen, zijn leerlingen niet altijd voldoende persoonlijk kan begeleiden. Dat was nu juist zo belangrijk, ook in de Tweede Fase en het studiehuis. Het is niet voor niets dat uit de recente onderwijsmo-

Sam Sloetjes (16)

School: St. Nicolaas Lyceum. **Klas:** 6 vwo. **Hoe vaak per week:** 3 dagen
 'Ik ben op het nippertje van de vijfde naar de zesde gegaan. Om dit jaar nog een kans te maken om te slagen, ben ik daarom aan het begin van het schooljaar direct op huiswerkbegeleiding gegaan. Hier kan ik me veel beter concentreren dan thuis.'

Tiffany Slaaf (14)

School: Spinoza Lyceum. **Klas:** 3 havo. **Hoe vaak per week:** 3 dagen.
 'Toen ik in de tweede zat ging het zo slecht dat ik eigenlijk niet over zou gaan. Door de huiswerkbegeleiding ben ik net overgegaan. Ik ga er drie dagen per week heen, dat is ook het minimum aantal dagen dat je moet komen. De week voor de proefwerkweek en tijdens de proefwerkweek ga ik vijf dagen.'

nitor blijkt dat 60 procent van alle docenten in het voortgezet onderwijs vindt dat leerlingen te weinig persoonlijke aandacht krijgen.

En tot slot is er de puber zelf. Die in veel gevallen "democratisch" opgevoed is. Die is dus mondig en kan goed argumenteren. Dat werkt niet altijd, want er moeten op school nu eenmaal dingen gedaan worden. Huiswerk bijvoorbeeld.

Samenvattend kun je zeggen dat de onderwijsvernieuwing in combinatie met een democratischer en individualistische opvoeding niet altijd leidt tot succes. Het is niet voor niets dat de vroegrijdige schooluitval een fors probleem is geworden.'

Kaf van koren onderscheiden

'Structuur, sturing en regelmatige toetsing blijken nodig. Menig middelbare school heeft daarin allang maatregelen genomen, maar kan dit niet alleen, zonder steun van ouders.'

De vraag is dan hoe ouders effectief steun kunnen bieden. Een kind naar een studie-

begeleiding sturen blijft een dure optie. Dat spijt Joris Blankers ook. Als econoom zou hij het liefst zien dat de overheid aanvaardt dat leerlingen extra ondersteuning nodig hebben. Soms bij het leren om zich te concentreren, plannen of hulp bij een bepaald vak, soms bij het wegwerken van achterstanden (grammatica, wiskunde). En hij zou dus ook graag willen dat de overheid bereid is daar geld in te stoppen en voorwaarden vast te stellen waaraan deze organisaties moeten voldoen.

Blankers: 'In de wereld van de huiswerkbegeleiding is het een jungle. Er zijn geen voorwaarden of regels. Voor een ouder is het bijna onmogelijk om het kaf van het koren te scheiden. Als je besluit ervoor te betalen (en je kunt het opbrengen), dan heb je toch op z'n minst de garantie nodig dat het een valide organisatie is waaraan je je kind toevertrouwt.'

Deze vorm van begeleiding en ondersteuning zou bovendien voor iedereen toegankelijk moeten zijn. 'Dat hebben we immers ook besloten voor het onderwijs.'

Voorlopig zetten Blankers en zijn collega's de tering naar de nering om de prijzen 'zo laag' mogelijk te houden. Bijvoorbeeld door afspraken te maken met scholen waar Studiekring gratis gebruik kan maken van de faciliteiten en door samenwerking met lerarenopleidingen.

Tips van de Studiekring

Hoe ouders het beste resultaat kunnen bereiken met een puber die tegelijkertijd leert om op eigen benen te gaan staan.

1. De puber

■ **Fysiek.** Hun lijven groeien en beginnen kenmerken van volwassenheid te vertonen. Dat gebeurt niet op vastgestelde data en al helemaal niet in evenwicht. Zo groeien handen en voeten eerder dan benen en armen. Daardoor kunnen ze klungelig zijn.

■ **Emotioneel.** Ze hebben wisselende buien, behoefte aan privacy en soms een erg kort lontje. Een tiener kan ineens vooruitdenken (ijn tegenstelling tot jongere kinderen). Dat kan ertoe leiden dat ze zich zorgen maken,

Sander Kuin (14)

School: Fons Vitae Lyceum. **Klas:** 3 havo **Hoe vaak per week:** 3 dagen

'In de eerste zat ik op het Spinoza Lyceum. Op die school had ik het niet naar mijn zin, dus ben ik in de tweede naar het Fons Vitae gegaan. Daar vond ik het zo leuk, dat ik weinig aan school deed. Aan het begin van de tweede ging ik daarom al naar huiswerkbegeleiding, vier keer per week. Inmiddels ga ik drie keer per week. Thuis kan ik me totaal niet concentreren, ga ik andere dingen doen. Als ik geen muziek op heb, kan ik me überhaupt niet concentreren. Gelukkig mag ik op de huiswerkbegeleiding altijd muziek op, zolang ik anderen maar niet stoort.'

Waar op te letten bij studiehelp?

In elke gemeente is het aanbod van studiebegeleiding anders. In Nederland is er geen keurmerk en kunnen ouders niet terecht bij instanties om navraag te doen naar normen of eisen die gesteld kunnen worden aan instituten. Wel zijn er uit onderzoek factoren bekend die van invloed zijn op de kwaliteit en effectiviteit van studiebegeleiding. Deze factoren zijn een goed hulpmiddel om een effectief gesprek te hebben over de kwaliteit van een gekozen instituut.

1. Persoonlijke aandacht is belangrijk. Bij veel kinderen per docent wordt dit moeilijk. Zeven leerlingen per docent is goed.

2. Bij de begeleiding wordt gebruik gemaakt van een studieplan, waarin per periode staat beschreven wat er moet gebeuren.

3. Tijdens de studiedagen moeten begeleiders de vorderingen bijhouden in een dossier om het plan waar nodig bij te stellen.

4. Tijdens de begeleiding is er afwisselend ruimte voor zelfstudie en instructie van de docent.

5. Begeleiders maken gebruik van positieve feedback om bij te dragen aan de ontwikkeling van een positief zelfbeeld bij hun leerlingen.

6. Tijdens de huiswerkbegeleiding wordt er niet alleen overhoord, maar wordt er ook actief begeleid door te kijken of leerlingen tussentijds goed werken.

7. De studiebegeleider is er ook om het kind te 'leren leren'. Hij leert de leerling zelfstandig te werken en gebruik te maken van passende studievastigheden.

8. De studiebegeleider doet het nodige (informerend, betrekken en afstemmen) om de ouders van hun leerlingen te ondersteunen bij de studiebegeleiding thuis.

9. Gebruik een goede, rustige ruimte voor de begeleiding, bijvoorbeeld in een instituut of een buurthuis.

10. Gedurende het hele studieproces houdt de studiebegeleider contact met de docent op school. Het belang van een goede afstemming met de docent van de leerling op school is groot. »

bijvoorbeeld over school, hun uiterlijk, te weinig vrienden hebben en de gezondheid van hun ouders.

■ **Cognitief.** De meeste pubers maken grote sprongen in hun manier van denken en redeneren. Voor het eerst wordt er nagedacht over abstracte begrippen die ze niet kunnen zien of aanraken (liefde, de dood). Ze leren steeds meer te denken als een volwassene, maar missen nog de ervaring om zich ook als volwassene te gedragen. Daarom is hun gedrag soms tegenstrijdig met hun handelingen. Dit alles kost tijd om mee te leren leven. Ze hebben ook recht op die tijd.

2. Huiswerk

Waarom geven docenten huiswerk op?

■ Om de stof uit de les te herhalen.

■ Om de stof beter te onthouden.

■ Als voorbereiding op volgende lessen.

■ Om te leren omgaan met naslagwerken en internet. En te leren zelf informatie te zoeken.

■ Om vaardigheden die zijn geleerd, ook op andere opgaven te laten toetsen.

■ Om verschillende vaardigheden te leren samenvoegen en gebruiken (werkstuk).

Huiswerk is een middel om zelfstandig aan de slag te gaan, het moedigt zelfdiscipline aan en leert leerlingen verantwoordelijkheid te nemen voor eigen werk.

3. Communicatie

Vaak zijn pubers geen praters. In ieder geval niet tegen hun ouders. Toch is het goed interesse te blijven tonen en te blijven weten wat er omgaat in het leven van uw kind.

Bedenk: Er bestaat geen succesformule voor goede communicatie. Het ene kind vertelt veel meer dan het andere kind. Dat geldt ook voor ouders.

■ **Luister.** Soms moet je veel tijd besteden aan niet praten. Hoe minder advies u uit uzelf geeft, hoe meer uw kind erom kan vragen.

■ De meeste goede gesprekken ontstaan spontaan, tijdens het koken, de maaltijd of in de auto.

■ Praat ook eens mee over puberzakken.

■ Bespreek elke dag even de schooldag.

4. Effectief

De schooldag bespreken heeft vooral nut als u met uw kind doelen heeft afgesproken. Zorg dat die concreet en haalbaar zijn.

Een kind dat moeite heeft met wiskunde kan wel proberen van een 5 een 6 te maken, maar geen 8.

Doelen kunnen zijn:

■ Al het huiswerk laten zien.

■ Van een onvoldoende een voldoende maken.

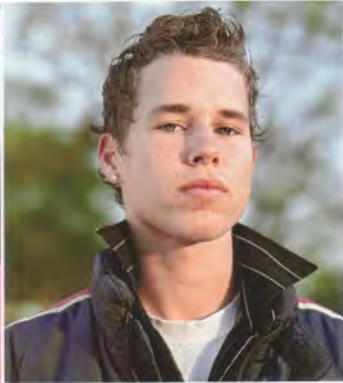
■ Achterstand inhalen.

Catharina de Jong (12)

School: Geert Grote College. **Klas:** 7 (het is een vrije school, de zevende klas is de brugklas). **Hoe vaak per week:** 3 dagen

'Ik vond het moeilijk aan mijn huiswerk te beginnen, zocht altijd andere dingen om te doen. Sinds dit schooljaar zit ik op huiswerkbegeleiding en het enige wat je daar kunt doen is huiswerk maken. Het is er ook lekker stil, waardoor ik me beter kan concentreren dan thuis.'

Florian Admiraal (18)

School: St. Nicolaas Lyceum. **Klas:** 5 havo. **Hoe vaak per week:** 3 dagen.

'Ik bleef zitten in 4 vwo en ben toen naar 4 havo gegaan. Maar daar deed ik nog steeds niks. Na anderhalve maand in 4 havo ben ik al op huiswerkbegeleiding gegaan. Drie keer per week zit ik er drie uur. Daar plannen ze voor me wanneer ik moet beginnen met studeren voor een bepaald examen. Dat helpt. Ik zeg niet dat het nu heel goed gaat, maar wel een stuk beter.'

5. Organisatie

Hoe te handelen:

*Maak een kalender: houd huiswerkopdrachten, testen, scores en hobby's bij op een kalender. Duidelijk zichtbaar voor het kind.

■ Help bij het organiseren van schoolspullen. Zorg voor mappen, schriften et cetera en een ordening per vak (leer-, werkboeken, schrift per vak).

■ Probeer maandelijks de stand van zaken op te maken met uw kind. Wat is wel en niet gelukt, waarom en moeten sommige doelen worden bijgesteld (naar boven of naar beneden). Het moet hoe dan ook haalbaar blijven.

6. Manieren van leren

Gouden regel: Maak niet het huiswerk van uw kinderen en ga ze ook geen lesgeven. Zoals u het heeft geleerd, leert uw kind het niet meer. U bent er voor ondersteuning en voor het scheppen van goede (rand)voorwaarden en waar nodig voor uitleg.

- Zorg voor een omgeving waar uw kind rustig kan werken.
- Voldoende slaap is echt belangrijk evenals lichaamsbeweging (meestal weten ze dat zelf ook heel goed).
- Probeer met uw kind uit te zoeken hoe het het 'lekkerst' leert. Er zijn verschillende leertypes. De drie belangrijkste soorten huiswerkmakers zijn:

A. Het auditieve type

Is gericht op gehoor. Kan stof beter begrijpen wanneer deze wordt verteld, dan wanneer het moet lezen. Is veel eerder afgeleid door storende geluiden in de omgeving. Heeft een zo rustig mogelijk plekje nodig om te leren. Is dat er niet, dan helpt een zacht, rustig muziekje op walkman, MP3 of Ipod.

Ook handig: hardop lezen (thuis dan). Op school moet dit type proberen zo goed mogelijk naar de docent te luisteren.

B. Het visuele type

Is gericht op zien en lezen. Leert het beste door te lezen. Ziet dan in het hoofd een schematische weergave van de stof.

Handig: Schema van leerstof letterlijk tekenen en daarin aangeven wat het belangrijkste is en wat met elkaar te maken heeft. Werkt ook prettig als het bij 'saai' leesstof tekeningen, figuren, pijlen en symbolen maakt.

C. Het motorische type

Beweegt graag. Verwerkt leerstof het beste door te doen, bijvoorbeeld schrijven, tekenen, schema's maken, practicum maken. Moet veel oefeningen maken. Handig: kaartjes maken als er woordjes geleerd moeten worden.

7. Docenten

Houd geregeld contact met school. Niet alle docenten vinden dat prettig, maar het is effectief. U bent op z'n minst de betrokken ouder. Daar hebben ook scholen profijt van. Wacht niet te lang als u vermoedt dat er iets niet goed gaat. Docenten maken uw kind dagelijks mee op school. Ook hun visie en advies tellen, zelfs als het niet zo positief is. Klim dan niet meteen in de hoogste boom. ■